

ULUSLARARASI BEŞERİ VE SOSYAL BİLİMLER İNCELEME DERGİSİ (UBSBİD)

INTERNATIONAL HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE REVIEW (IHSSR)

Volume: 5 Issue: 2 Year: 2021

İKTİSADİ AÇIDAN KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK SÜRECİ VE RAPORLAMASI

Prof. Dr. Mikail EROL*

Prof. Dr. M. Hanifi AYBOĞA**

MAKALE BİLGİSİ

Makale Tarihiçesi:
Başvuru: 23.06.2021
Revizyon : 13.10.2021
Kabul : 18.11.2021
Orcid Numarası :
0000-0002-2330-3958
0000-0002-2699-8070
Anahtar Kelimeler:
Sürdürülebilirlik,
Raporlama, Finansal Bilgi,
Finansal Olmayan Bilgi

ÖZ

Küreselleşme sürecinin hızla devam ettiği , dijitalleşmenin her alanda kendini gösterdiği ve işletmeler arası rekabetin yoğunlaştığı günümüz ekonomik ortamında, en küçük iktisadi birim olan işletmeyle ilgili taraflarla iletişimin sağlanmasında finansal ve finansal olmayan raporlar önemli bir veri kaynağıdır. Güncel bir raporlama türü olan Sürdürülebilirlik raporlamasının 1990'lı yıllardan itibaren kullanımı artış göstererek, yoğunlaşmış olup işletmelerin finansal nitelikte olan / olmayan faaliyetlerinin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerinin raporlanması ile ilgilidir.

CORPORATE SUSTAINABILITY PROCESS AND REPORTING IN ECONOMICS

ARTICLE INFO

Article History:
Received: 23.06.2021
Revised : 13.10.2021
Accepted : 18.11.2021
Orcid Number:
0000-0002-2330-3958
0000-0002-2699-8070
Keywords: Sustainability,
reporting , financial
information , non financial
information .

ABSTRACT

Financial and non-financial reports are important data reference in communicating with the parties related to the minimum economic unit , the enterprise , in today's economic environment where globalization process continues rapidly , digitalization manifests itself in all areas and the competition between businesses is intense . The use of sustainability reporting , which is an up-to-date reporting type , has increased and intensified since 1990s , and it is related to the reporting of the social , environmental and economic effects of the financial / non financial activities of the enterprises .

* İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu. , mikailerol@esenyurt.edu.tr

** Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, hanifiayboga@gmail.com

Compilation Article/ Derleme Makalesi

Cite As/ Alıntı: Erol, M, Ayboğa, H.. (2021). İktisadi Açından Kurumsal Sürdürülebilirlik Süreci ve Raporlaması, *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 5(2), 115-124.

1-KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

İşletmelerin ekonomik amaçlarının yanında, yasal düzenlemeler, duyarlı tüketici kitlesi, paydaş baskıları, kurumsal stratejilerin etkisiyle çevresel, sosyal ve ekonomik yeni yaklaşımlar geliştirmek zorunda kaldılar. Söz konusu yeni yaklaşımlar kurumsal sürdürülebilirlik uygulamaları olarak nitelendirilmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma kavramı (Dyllick & Hockerts, 2002) tarafından “bir kurumun, doğrudan ve dolaylı paydaşlarının (ortaklar, çalışanlar, müşteriler, baskı grupları, toplum vs.) ihtiyaçlarını, gelecekteki paydaşlarının ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağını tehlikeye atmadan sağlanan kalkınma” olarak tanımlanmaktadır. Kavramı işletme ve organizasyonlar temelinde değerlendirdiğimizde “kurumsal sürdürülebilirlik” olarak adlandırılmaktadır (Atalay, 2019: 26).

Signitzer ve A. Prexl ise “kurumsal sürdürülebilirliği ekonomik, sosyal ve çevresel hedef ve değerler arasında bir denge sağlamak için yapılan işletme çalışmalarının planlı ve stratejik yönetim sürecini tanımlayan göreceli bir kavram” olarak nitelendirmişlerdir (Signitzer & A., 2007: 95).

2. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN BOYUTLARI

Kurumsal sürdürülebilirlik kavramın konusunda farklı yaklaşımlara sahip birçok çalışma yapılmıştır. İlk olarak sürdürülebilirliğin en önemli konusu olarak görülen ekonomik sürdürülebilirlik ile tam istihdam, daha az yoksulluk ve şirket sürekliliği konuları ele alınmıştır (Doane & MacGillivray, 2001: 46). İkinci olarak çevresel sürdürülebilirlik Starik & Rands, (1995) tarafından tanımlanmış ve kurumsal sürdürülebilirlikle ekolojik olarak sürdürülebilir toplumlar, kültürler, politik yapılar ile ilişkilendirilmiştir. Kurumsal sürdürülebilirlik konusunda üçüncü yaklaşım ise sosyal adalet, çalışma koşulları, eşit fırsatlar, çalışanların hakları, halk sağlığı, eğitim gibi konuları içeren sosyal sürdürülebilirlik yer almaktadır. Söz konusu yaklaşımlar aşağıda ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

2.1. Ekonomik Sürdürülebilirlik

Ekonomik sürdürülebilirlik, gelecek nesillere iyi bir yaşam standarttı sağlayacak mal ve hizmet sunan, parasal adaletin sağlandığı, sosyal ve ekolojik olarak dengeli ekonomik sistemin oluşturulması olarak tanımlanmaktadır (Stead & Stead, 2004: 112).

İşletmelerin ekonomik sürdürülebilirliği sağlaması sosyo-eko verimlilik kavramlarını doğru anlamaları ve uygulayabilmeleri ile gerçekleşir. Sosya verimlilik ile işletmeler istihdam bağı gibi olumlu etkileri arttırmalı; iş kazası, mobbing, insan hakları ihlali gibi olumsuzlukları en aza indirmelidir. Eko verimlilik ise işletmelerin kaynakları verimli kullanma ve bunu kurumsal hayatın bir parçası olarak görmesidir (Dyllick & Hockerts, 2002, s. 132).

2.2. Çevresel Sürdürülebilirlik

Doğal kaynakların sürekliliğinin sağlanması, çevresel sürdürülebilirlik olarak nitelendirilmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında sürdürülebilir işletmeler, çevreyi kirleten etkenleri en aza indiren, doğal yenilenme kapasitesini dikkate alan işletmelerdir (Hernadi, 2012:76). Çevresel sürdürülebilir işletmeler, faaliyetleriyle ekolojik sisteme zarar vermeyen işletmelerdir (Dyllick & Hockerts, 2002, s. 133).

2.3. Sosyal Sürdürülebilirlik

Sosyal sürdürülebilirlik işletme faaliyetlerinin toplum üzerinde olumlu etkileri en üst düzeyde tuttuğu, olumsuz etkileri en aza indirdiği uygulamaların bütünüdür. Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı, ekonomik, hukuki, etik ve gönüllük esaslarını temel almaktadır (Tüm, 2014: 67).

Sosyal sürdürülebilirliği dikkate alan bir işletme, çalışanların beşeri sermayesini arttırarak ve paydaşların sosyal sermayesini geliştirerek bulunduğu topluma değer katmaktadır (Dyllick & Hockerts, 2002, s. 134).

3. SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN ETMENLERİ

İşletmeler artık sadece kar hedefleriyle hareket etmemekte bunun yanında sosyal, ekonomik ve çevresel faaliyetlerde işletmeler için önemli unsular haline gelmiştir. Artan toplumsal farkındalıklar

işletmelerin toplumu ve çevreyi etkileyen olumsuz sonuçlar pahasına kar elde etme amacını gerçekleştirilemeyecek noktaya getirmiştir (Epstein, 2009: 74). Yasal düzenlemeler, paydaş baskıları işletmeleri, çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan anlamlı faaliyetlerde bulunmalarını sağlamıştır.

3.1.Yasal Gereklilik

İşletmelerin sosyal sorumlulukları çerçevesinde yürütülen yasalara ve yönetmeliklere uygun faaliyetlerde bulunmaları gerekmektedir. Resmi otoriteler tarafından yapılan düzenlemeler hem uygulamaların çerçevesini belirlemekte hem de işletmeler rehberlik etmektedir. Yasa koyucular tarafından geliştirilen iş kanunları, çalışanların hakları, atık suların arıtılması, yenilenebilir enerji teşvikleri vb. uygulamalar kurumsal sürdürülebilirlik anlayışının işletmelerde gelişmesini sağlamaktadır (Başkaya, 2018:24).

3.2. Paydaşların İş Etiği Beklentileri ve Kurumsal İtibar

Sürdürülebilir uygulamaların artmasında paydaşların artan eğitim seviyesi, medya duyarlılığının önemli yer tutması etkili olmuştur.

ABD başta olmak üzere 2001 yılından itibaren yaşanan işletme skandalları, yatırımcı ve finansal kurumların yalnızca işletme karına değil itibarını kaybetme riskine de ortak olduğunu göstermiştir (Sayılı & Uğurlu, 2007: 38). Yaşanan bu skandallar iş etiğinin önemini artırmış ve işletmelerin etik konularda daha fazla yükümlülük altına girmesine neden olmuştur.

Kurumsal itibar paydaşların işletmeye karşı hissettiği duygusal bir yansıma olmasının yanında, işletmeye rekabet üstünlüğü sağlayan maddi olmayan duran varlıklardan biridir. Olumlu itibara sahip olan bir işletme sadakat, kabul edilme, işbirliği oluşturma, statü sağlama gibi değerlere de sahip olmaktadır (Tuna, 2014: 21).

3.3. Ekonomik Anlayışın Değişmesi

Birleşmiş Milletler Çevre Programı sürdürülebilir ekonomiyi “gelecek nesilleri önemli çevre risklerine ve ekolojik kısıtlılara maruz bırakmadan, uzun vadede insanların refahını artıracak mal ve hizmetlerin üretimi, dağıtımını ve tüketimiyle ilgili ekonomik etkinlikler sistemi” şeklinde tanımlamıştır (Tuna, 2014: 41).

Yeni ekonomik süreçte, temiz üretim tekniklerine sahip ekipmanlar ile mal ve hizmet üretmek önem arz etmektedir. Kaynak verimliliğini sağlayan, düşük karbon salınımına sahip, ekolojik varlıkları koruyan uzun vadeli yatırımlar, sürdürülebilir etkin makro ekonomik uygulamalar için stratejik öneme sahiptir (Jackson, 2011: 51).

3.4. Müşteri Farkındalığının Artması

Günümüzde farkındalığı yüksek, çevreye ve topluma karşı duyarlı, sadece ihtiyaçlarını karşılayan ürünler değil, aynı zamanda işletmelerin uyguladıkları politikaları da takip eden bir müşteri kitlesi bulunmaktadır.

Doğal kaynaklar tüketimi konusunda özen gösteren, doğal malzemelerle üretim yapan, hayvanlar üzerinde test yapmayan işletmeler bilinçli tüketicinin dikkatini çekmekte ve müşteride marka bağlılığı yaratmaktadır (Başkaya, 2018: 23).

3.5. Sivil Toplum Örgütlerinin Etkisi

Sivil toplum kuruluşları sosyal ve çevresel sorunlara dikkat çekmede etkin role sahiptir. İşletmeler, sivil toplum örgütlerinin baskıları öngörerek dürüst ve tutarlı faaliyetlerde bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşları ile sürdürülebilir politikalar üzerinde işbirliği yaparak işletme itibarını ve değerini artırarak rakiplerine karşı avantaj sağlamaktadır (Debora, 2003: 72).

4. KURUMSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE STANDARTLAR

Sürdürülebilir raporlama ile işletmenin paydaşları ile finansal olmayan verileri de paylaşmak amaçlanmaktadır. Böylece işletmenin içinde bulunduğu finansal durum ölçülecek hem de işletmenin hedefleri, sosyal ve çevresel etkileri değerlendirilebilecektir (Elitto & Elitto, 2011: 16).

İşletmelerin kurumsal sosyal davranışlarını açıklanması için “paydaşlık teorisi”, “meşruluk teorisi”, “hesap verme teorisi” geliştirilmiştir. Kurumsal ve çevresel raporlamanın gelişimin söz konusu teorileri oldukça önemli etkiye sahiptir. Aşağıda bu teoriler kısa açıklanmıştır (Kavut, 2010:67).

Meşruluk teorisi, teorinin temelinde toplum ile işletmenin kurumsal amaçlarını uyum hale getirilmesi yer alır. İşletme faaliyetlerinin meşrulaştırılması işletmenin faaliyet raporlarında sosyal ve çevresel bilgilerin yer almasıdır. İşletme faaliyetlerinin toplumda anlaşılabilmesi meşruluk sorununa neden olacağı için işletmelerin sosyal ve çevresel faaliyetleri meşruluk kazanması oldukça önemlidir.

Paydaşlık teorisi, bir işletmenin tüm paydaşlarına (ekonomik fayda sağlamayanlar da dahil) eşit ve dürüst davranmasıdır. Meşruluk teorisiyle bağlantılıdır ve birbirini tamamlar. İşletmeler paydaşlarına güven vermeli ve faaliyetlerini meşrulaştırmalıdır. İşletmelerin sürekliliği paydaşların işletmeyi desteklemesine bağlıdır.

Hesap verme teorisi, ortakların işletmeye teslim ettikleri kaynakları işletme yönetiminin en iyi şekilde yönetme sorumluluğu vardır. Ortaklar işletme yönetimi arasındaki hesap verme ilişkisi vekalet teorisine dayanmaktadır. Kurumsal hesap verme olgusu, ortaklarla işletme arasındaki ilişki ile sınırlı kalmamakta paydaşlarla da aynı ilişki içinde olmaktadır.

Hesap verilebilirlik kavramını kurumsal yönetim açısından günümüzde önemi giderek artmaktadır ve bu konuya ilişkin olarak AA1000(AccountAbility) Assurance Standard serileri oluşturulmuştur.

AA1000 serisi üç standarttan oluşmaktadır bunlar; “AA1000 Paydaş Katılım Standardı(2005)”, “AA1000 ASGüvence Standardı(2008)”, “AA1000 APS (2008) Hesap Verilebilirlik İlkeleri” sürdürülebilirlik sorunlarını kapsayıcı ve hesap verilebilir şekilde önceliklendirmek, ölçmek ve bunlara yanıt vermek için her ölçekteki organizasyon tarafından uygulanan, küresel kabul görmüş, ilkelere dayalı bir çerçevedir. AA1000 hesap verilebilirlik ilkeleri; Bütünlüğün Dayanağı İlkesi(İşletme bütünlüğe sahip olmalı), Önemlilik İlkesi (bir işletme önemli konuları belirlemelidir), Cevap Verilebilirlik İlkesi(bir işletme etkileyen paydaş konularına yanıt vermeli) oluşmaktadır (Çıtak,2015:49), (<http://accountability.org>, Erişim Tarihi:02.06.2021).

Tablo 1: “Farklı Çerçeveler ile Sürdürülebilirlik Standartları

YILLAR	Raporun Adı	Açıklama
1997	Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting InitiativeGRI)	Ekonomik, sosyal ve çevresel performansa ilişkin ilkeleri belirleyen raporlama, dünya çapında en yaygın kabul gören göstergeleri sunmaktadır. Ekonomik, çevresel ve sosyal raporlamayı bir bütün olarak ele alan raporlama işletmeler için sürdürülebilirlik rehberi oluşturmuştur
1999	AA1000 (Accountability 1000)	İşletmelerin günlük faaliyetlerine tüm paydaşlarını dahil etmesi gerektiğini öngören sosyal ve ahlaki açıdan hesap verilebilirlik ilkeler sunan standartlardır.
2000	Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (United Nation Global Compact UNGC)	Bu sözleşmede, şirketlerin etki alanları kapsamında insan hakları, çalışma standartları, çevre ve yolsuzlukla mücadele kapsamında ilkeleri benimseyip ona göre hareket edilmesini gerektiren ilkeleri içermektedir. New York
2000	İlerleme Bildirimi Raporlaması (Communication on)	Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesinin 10 prensibini referans alır.

	Progress – COP)	
2000	OECD Çok Uluslu Şirketler Genel İlkeleri (The OECD Guidelines for Multinational Enterprises)	Hükümetler tarafından çok uluslu işletmelere uluslararası standartlara uygun bir şekilde faaliyetlerine devam etmesi için ilkeler sağlamaktadır. Sürdürülebilirliği sağlamak için şirketlerin, faaliyetlerde bulunduğu toplumun hükümet politikaları ile uyumunun sağlanması amacıyla taşımaktadır.
2006	IFC Performans Standartları (IFC Performance Standards)	Sosyal ve çevresel değerlendirmede, risklerin yönetilmesine dair ilkeler yer almaktadır.
2008	Karbon Saydamlık Projesi (Carbon Disclosure Project CDP)	Raporlamanın temel maddeleri, iklim değişikliği, ormanların tahribatı, tedarik zincirlerinin çevresel riskleridir.
2010	Entegre Raporlama (Integrated Reporting IR)	Entegre raporlama bir diğer adı ile bütünleşik raporlama, işletmenin finansal olan bilgileri ile finansal olmayan bilgiler arasındaki bağlantıyı tanımlar
2010	ISO 26000	Sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen sosyal sorumluluk kavramının tamamlayıcısı olan SA 80000 standardı olarak bilinen ISO 26000, tüm kurum ve kuruluşların kullanabileceği bir standarttır. 1998 de yayınlanan SA 8000 standardı, gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere kadar tüm ülkelerin yararlanabileceği bir klavuzdur.

Kaynak": (Altun, 2018:43).

İşletmelerin, çevre ve toplum üzerine yapılan çalışmaları karşılaştırılabilir standartlarla paydaşlara sunulmasını sağlamak amacıyla "Küresel Raporlama Girişimi (GRI- Global Reporting Initiative)", "Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC- The United Nations Global Compact)", OECD Standartları etkin girişimler olarak görülmektedir.

4.1. Küresel Raporlama Girişimi (GRI)

Dünyanın en yaygın biçimde kullanılan GRI sürdürülebilirlik raporlama standartları ilk standardını 2000 yılında yayımladı. GRI farklı ölçeklerde tüm sektörler için uygun olacak şekilde farklı diller dikkate alınarak geliştirilmiştir. GRI raporlama standartları, sürdürülebilirlik raporlarının şeffaf olmasına önem vermektedir. İşletmelerin ekonomik, sosyal ve çevresel performanslarını izlemek, değerlendirmek ve iyileştirmek amaçlanmaktadır (Altun, 2018: 41).

İlk GRI kılavuzu 1997 yılında oluşturulmuş 2000 yılında yayımlanmıştır. 2013 yılında ise son GRI G4 yayımlanmıştır.

Küresel Raporlama Girişimi (GRI) G4 Raporlama Kılavuzu'nda raporlama ilkeleri "Rapor İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin İlkeler" ve "Rapor Niteliğinin Belirlenmesine İlişkin İlkeler" olmak üzere iki bölümde incelenmektedir. Bu ilkeler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: G4 Raporlama İlkeleri

Rapor İçeriğinin Belirlenmesine İlişkin İlkeler	Rapor Niteliğinin Belirlenmesine İlişkin İlkeler
<ul style="list-style-type: none">✓ Paydaş Kapsayıcılığı✓ Sürdürülebilirlik Bağlamı✓ Önceliklendirme✓ Eksiksizlik	<ul style="list-style-type: none">✓ Denge✓ Karşılaştırılabilirlik✓ Doğruluk✓ Zamansal Tutarlılık✓ Netlik✓ Güvenilirlik

Kaynak: GRI G4 Sürdürülebilirlik Raporlama Kılavuzu

4.2. Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UN-Global Compact)

Kurumsal sorumluluk ve sürdürülebilirlik kapsamında 26 Haziran 2000'de New York'ta Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi ilan edilmiştir. İş dünyasına ortak bir kalkınma kültürü oluşturmak için geliştirilmiştir. Küresel ilkeler sözleşmesi "insan hakları", "çalışma standartları", "iş gücü", "yolsuzlukla mücadele" başlıkları içeren on maddeden oluşmaktadır (www.unglobalcompact.org, 20.04.2021).

4.3. OECD Çok Uluslu Şirketler Genel İlkeleri

Çokuluslu İşletmeler Genel İlkeleri (OECD Guidelines For Multinational Enterprises), OECD Konseyi tarafından 27 Haziran 2000 tarihinde tavsiye niteliğinde oluşturulmuş standartlardır. Standartlar ile işletme faaliyetlerinin devlet politikalarıyla uyumlu olması, buldukları toplumda ve yabancı yatırımcılar için güven oluşturma, sürdürülebilir kalkınmaya çok uluslu işletmelerin katkısının artırılması amaçlanmaktadır. OECD standartları insan hakları, iş etiği, çevre, rekabet, vergilendirme, tüketici hakları, rüşvet, bilim ve teknoloji konularında yol gösterici olmaktadır (Aksoy, 2013: 91).

5. ENTEGRE RAPORLAMA (INTEGRATED REPORTING IR)

International Integrated Reporting Council (Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi-IIRC), 5 Aralık 2013 yılında yayımlamıştır. IIRC, düzenleyici kurumlar, muhasebe uzmanları, yatırımcılar, işletmeler, sivil toplum kuruluşları ve standart belirleme otoriteleri tarafından oluşturulmuş küresel bir koalisyonudur (IIRC, 2013).

Entegre Raporlama, sermayenin etkili ve verimli olarak dağıtılması amacıyla finansal sermaye sağlayanlara sunulan bilgilerin niteliğini artırmayı amaçlamaktadır. Entegre raporlama ile amaçlanan finansal sermaye sağlayanlar bir işletmenin zamanla sağlayacağı değer hakkında bilgi vermektir. Bir diğer amaç ise yatırımları arttırmak, sürdürülebilir kalkınmanın önünü açmak ve işletmelerin ekonomik büyümelerini sağlamaktır (Karaburun & Demirci, 2020:352).

Sürdürülebilir raporlama ile işletmenin paydaşları ile finansal olmayan verileri de paylaşmak amaçlanmaktadır. Böylece işletmenin içinde bulunduğu finansal durum ölçülecek hem de işletmenin hedefleri, sosyal ve çevresel etkileri değerlendirilebilecektir (Elitto & Elitto, 2011:58). Gelecekte işletmenin değerini belirlemede, müşteri kalitesi, insan kaynakları sermayesi, sosyal sorumluluklar vb. göstergeler etkili olacaktır (Kristensen & Westlund, 2003: 27).

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmenin çevresel, sosyal ve ekonomik performans ölçütleri esas alınarak, kurumsal sosyal sorumluluk raporlamasının gelişmiş halidir. Sürdürülebilirlik raporlarında hem üçlü performansa hem de bu performansların birbiri ile etkileşimine yer verilmektedir.

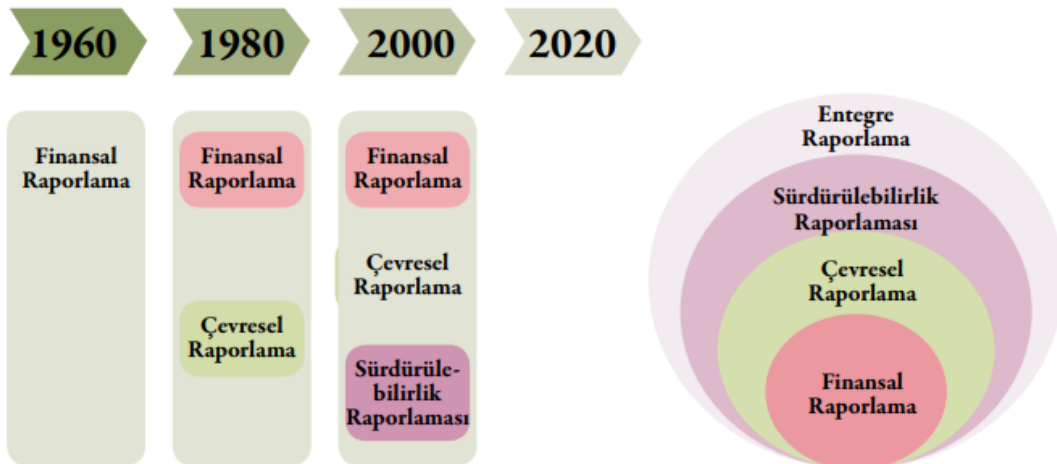
Sürdürülebilir raporlama Gray, (2019) tarafından “sürdürülebilir maliyet yaklaşımı”, “girdi-çıkıtı yaklaşımı” ve “stok yaklaşımı” olarak üçe ayrılmıştır. Stok yaklaşımı, doğal kaynakların azalması çoğalması sonucunda kaydedilmesi, ölçülmesi, raporlanması süreçlerinden oluşmaktadır. Gray sürdürülebilir maliyet yaklaşımını “gelecek nesiller için doğal kaynakların korunması gerekliliği” felsefesini esas alarak, işletmenin faaliyet sürecinin sonunda, işletme faaliyet sürecinin başındaki duruma getirmek için yapılan harcama olarak tanımlanmaktadır. Girdi-Çıkıtı yaklaşımında ise kaynak akışlarının raporlanması esas alınmaktadır.

Türkiye’de kurumsal sürdürülebilirlikle ilgili esaslar Sermaye Piyasası Kurulu’nun (SPK) Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği ile düzenlenmiştir. 2003 yılında, Kurumsal Yönetim İlkeleri halka açık şirketler için tavsiye niteliğinde yayımlanmıştır. Söz konusu tebliğde yönetim ilkeleri, şeffaflık, sorumluluk, adillik ve hesap verebilirlik olarak belirlenmiştir. 2004 yılında SPK’nın Uyum Beyanı düzenlemesi ile kurumsal yönetim ilkelerine halka açık şirketlerin söz konusu ilkelere ne ölçüde uyduklarını ve uymadıkları durumların gerekçelerinin neler olduğunu faaliyet raporlarında belirtme yükümlülüğü getirilmiştir (Demircioğlu & Ever, 2019: 72).

Ayrıca Borsa İstanbul (BİST) ile Ethical Investment Research Services (EIRIS) yapılan bir anlaşma ile “BİST Sürdürülebilirlik Endeksi” hesaplanarak, “Sürdürülebilirlik Raporu” oluşturulmuştur. Değerleme uluslararası sürdürülebilirlik kriterlerine göre yapılmaktadır. 2014 yılında sürdürülebilir endeksi, BİST 30 endeksinde yer alan işletmelerin değerlendirilmeye alınmasıyla başlanmıştır. 2019 yılında güncellenerek BİST 100 ve BİST Sürdürülebilir endeksi yer alan işletmelerden gönüllü olan işletmeler değerlendirme kapsamına alınmıştır (Demircioğlu & Ever, 2019:74). BİST sürdürülebilir endeksi ile hedeflenenler metinde yer almaktadır, “Borsaların çevresel, sosyal, kurumsal yönetim konularındaki risklerine ilişkin politika oluşturmaları sürecinde şirketlere yol gösteren ve şirketlerin sürdürülebilirlik politikalarına ilişkin bilgiyi de sorumlu yatırımcılara ileten bir platform oluşturmak gibi çok önemli bir misyona sahip olduğu düşüncesinden hareketle, Borsa İstanbul ile Ethical Investment Research Services Limited (EIRIS) arasında şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konularındaki performanslarını baz alan BIST Sürdürülebilirlik Endeksinin hesaplanması amacıyla bir işbirliği anlaşması imzalanmıştır” (BİST, 2021).

Aralık 2020 – Ekim 2021 döneminde BIST Sürdürülebilirlik Endeksi (XUSRD) kapsamında farklı sektörlerden 58 İşletme yer almaktadır (BİST, 2021).Endekste yer alan işletmeler hem rekabet açısından hem de finansman sağlama, sermaye artırımı ve yatırım açısından avantaj sağlamaktadır (Demircioğlu & Ever, 2019: 68).

Sürdürülebilir muhasebe ve sürdürülebilir raporlama açısından bakıldığında geleneksel raporlamanın tam, şeffaf ve güvenilir bilgi sunma konusunda eksik kaldığı görülmektedir. Günümüzde hem finansal hem de finansal olmayan bilgilerin sunulmasını sağlayan entegre raporlama karşımıza çıkmaktadır (Yücel, 2016: 113).

Kaynak: EY, Integrated Reporting: Elevating Value

Entegre raporlama Finansal ve sürdürülebilir raporlamanın birleşimi “tek rapor” olarak da adlandırılmaktadır (Kargın, Aracı, & Aktaş, 2013: 17) . Bu tanımlamadan farklı olarak entegre raporlamanın beşeri, sosyal ve entelektüel sermayeyi de kapsayan daha geniş bir alana odaklandığı da ifade edilmektedir (Topçu & Korkmaz, 2015: 39).

6. Kurumsal Küresel Raporlama

İşletmeler sahip oldukları kriterlerine göre yasal olarak ya da toplumsal sorumluluk bilinci ile , Finansal Raporlama, Çevresel Raporlama, Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Entegre Raporlama yapabilmektedirler. Söz konusu bu raporların tamamına Kurumsal Küresel Raporlama adını verebiliriz.

7. SONUÇ

Bu makale ile sürdürülebilirlik ve geniş anlamda entegre raporlamanın , işletmelerin geleceğine ilişkin sürece olabilecek katkılarını, akademik düzeyde günümüze kadar yapılan çalışmalar kapsamında incelenerek ve konsolide edilmeye çalışılarak aktarılmaya çalışılmıştır.. Sürdürülebilirlik raporları ile farkındalık yaratacak çalışmalar ve gelişmelere odaklanan kurumsal boyutuna evrilmesine vurgu yapılmıştır.

Günümüzün sürdürülebilirlik stratejisi; hem bireysel , hem kurumsal hem de toplumsal boyutuyla, gelecekte ihtiyaç duyulacak doğal ve çevresel kaynakları korumak için, günümüzde almamız gereken tedbirleri alarak hayata geçirmeyi oluşturmaktadır.

Bu stratejinin başarılı olabilmesinde, iletişimin, bilgi aktarımının önemi yüksektir ve bu da en geniş anlamda Kurumsal Küresel Raporlamalar ile sağlanabilmektedir.

İşletmeler en küçük iktisadi birimlerdir.

Ülkemizde de, kurumsal küresel raporlamaların işletmeler tarafından yapılması için faydalarının anlatılması, önerilerde bulunulması ve yasalarda daha güçlü düzenlemeler yapılmalıdır.

Daha güçlü yasal düzenlemeler yapıldığı takdirde, Ülkemizin iktisadi hayatının kurumsallaşacağı, dışa bağımlılığın azalacağı, vergi gelirlerinin artacağı, kişi başına düşen milli gelirin daha yükseleceği düşünülmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Aksoy, Ç. (2013). Sürdürülebilirlik performansının değerlendirilmesine yönelik ölçek önerisi ve Türkiye’deki işletmelerde uygulaması. Doktora Tezi: T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Altun, N. (2018). Finansal olmayan bilgilerin raporlanmasında küresel raporlama ilkeleri. Academic review of humanities and social sciences.

Atalay, D. (2019). Kurumsal sürdürülebilirlik açısından entegre raporlamanın incelenmesi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Başkaya, A. V. (2018). Kurumsal Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Finansal Raporlama İlişkisi için Örnek Çalışma. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

BİST. (2021). <https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi>, Erişim Tarihi: 14.06.2021

BİST. (2021). <https://borsaistanbul.com/files/bist-surdurulebilirlik-endeksi-paylari-aralik2020.pdf> adresi (Erişim Tarihi: 30.04.2021).

Çıtak, N. (2015). Hesap Verebilirlik. Türkmen Kitabevi Yayınları İstanbul.

D.Doane, & MacGillivray, A. (2001). Economic Sustainability The Business of Staying in Business. New Economics Foundation.

- Debora, S. (2003). The Power Of Activism: Assessing The Impact Of NGOs On Global Business. *California management Review*, 45(3).
- Demircioğlu, E. N., & Ever, D. (2019). Sürdürülebilir muhasebini teorik açıdan incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(3).
- Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond The Business Case For Corporate Sustainability. *Business Strategy and the Environment*.
- Elitto, B., & Elitto, J. (2011). *Financial Accounting and Reporting*. Enlendi: PrenticeHall.
- Epstein, M. J. (2009). *Making Sustainability Work: Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental, and Economic Impacts*. Berrett-Koehler Publishers.
- Gray, R. (2019). *Sustainability accounting and education: Conflicts and possibilities. Incorporating Sustainability in Management Education*, Palgrave Macmillan.
- Hernadi, H. B. (2012). Green Accounting for Corporate Sustainability. *Club of Economics in Miskolc TMP*, 8(2).
- IIRC. (2013). Uluslararası <ER> çerçevesi. International integrated reporting council (IIRC).
- Jackson, T. (2011). Societal Transformations for a Sustainable Economy. *Natural Resources Forum*.
- Karaburun, G., & Demirci, Ş. (2020). Muhasebe kültürü ve entegre raporlama farkındalığı. *Journal of Economy Culture and Society*.
- Kargın, S., Aracı, H., & Aktaş, H. (2013). Entegre Raporlama: Yeni Bir Raporlama Perspektifi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*.
- Kavut, L. (2010). Kurumsal Yönetim, Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Çevresel Raporlama: İMKB 100 Şirketlerinin Çevresel Açıklamalarının İncelenmesi. *İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*.
- Kristensen, K., & A. H. Westlund. (2003). Valid and reliable measurements for sustainable non-financial reporting. *Total Quality Management*, 14(2).
- Sayılı, H., & Uğurlu, Y. (2007). Kurumsal İtibar ve Yönetimsel Etik İlişkisinin Analizine Yönelik Bir Değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi*, 12(3).
- Signitzer, B., & A., P. (2007). Corporate Sustainability Communications: Aspects of Theory and. *Journal of Public Relations Research*.
- Starik, M., & Rands, G. (1995). Weaving an integrated web: Multilevel and multisystem perspectives of ecologically sustainable organizations. *Academy of Management Review*.
- Stead, W., & Stead, J. (2004). *Sustainable Strategic Management*, M.E. Sharpe Inc.
- Topçu, M., & Korkmaz, G. (2015). Entegre raporlama: Kavramsal bir inceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.
- Tuna, Ö. (2014). Kurumsal Sürdürülebilirlik Yaklaşım Ve Uygulamaları: Kobi'lere Yönelik Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi*.
- Tüm, K. (2014). Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Muhasebeye Yansımaları: Sürdürülebilirlik Muhasebesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1).
- (www.unglobalcompact.org, Erişim Tarihi: 20.04.2021).
- Yücel, T. (2016). Muhasebenin kurumsal sürdürülebilirlik açısından öneminin incelenmesi. (Doktora Tezi) *Trakya Üniversitesi*.
- (<http://accountability.org>, Erişim Tarihi: 02.06.2021).

